КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА ІСТОРІЇ І ТУРИЗМУ

ПРОГРАМА ЕКСКУРСІЙНОЇ ПРАКТИКИ

Галузь знань	J Транспорт та послуги
Спеціальність	J3 Туризм та рекреація
Рівень вищої освіти	бакалавр
Освітня програма	Туристичне обслуговування

Форма здобуття освіти	денна
Курс (рік навчання)	2
Кількість кредитів ЄКТС	3
Форма підсумкового контролю	залік

КИЇВ – 2026

Програма екскурсійної практики для студентів ІІ курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти факультету туризму, бізнесу і психології. Спеціальність J3 Туризм та рекреація. Освітня програма Туристичне обслуговування.

Розробники програми: Кучерява Г., декан факультету туризму, бізнесу і психології, кандидат географічних наук, доцент.
Зінченко В., доцент кафедри історії і туризму, кандидат історичних наук, доцент.

Рецензент: Гедін М., доцент кафедри історії і туризму Київського національного лінгвістичного університету, кандидат історичних наук, доцент.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми: Кучерява Г., кандидат географічних наук, доцент, декан факультету туризму, бізнесу і психології.

_____

СХВАЛЕНО на засіданні кафедри історії і туризму
«31» серпня 2026 року, протокол № 1

Завідувач кафедри проф. Володимир ВАСИЛЬЧУК

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні вченої ради факультету туризму, бізнесу і психології «14» вересня 2026 року, протокол № 1

Голова вченої ради факультету доц. Ганна КУЧЕРЯВА

.

1. Пояснювальна записка

Екскурсійна практика є обов'язковим компонентом освітньої програми Туристичне обслуговування спеціальності 242 Туризм і рекреація, невід'ємним складником освітнього процесу та другим етапом наскрізної практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Організація екскурсійної практики регламентується Положенням про проведення практик у Київському національному лінгвістичному університеті, що затверджено вченою радою Київського національного лінгвістичного університету 24 листопада 2025 р., протокол № 5. Програма практики складена відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 № 1068 та освітньої програми Туристичне обслуговування спеціальності J3 Туризм та рекреація Київського національного лінгвістичного університету.

Згідно з навчальним планом та освітньою програмою Туристичне обслуговування екскурсійна практика проводиться на II курсі у 4 семестрі. Тривалість практики становить 2 тижні, загальний обсяг – 90 годин (3 кредити), зокрема самостійна робота – 90 годин.

Передумовою проведення екскурсійної практики є засвоєння здобувачами теоретичних знань і набуття практичних навичок з таких навчальних дисциплін, як: Туристичне краєзнавство, Географія туризму, Організація екскурсійної діяльності, Організація туристичних подорожей.

Під час проходження практики здобувачі відвідують оглядові та тематичні екскурсії, самостійно розробляють екскурсію за визначеною темою та складають маршрут екскурсії, опановують методичні прийоми розповіді та показу під час проведення екскурсії.

Екскурсійна практика проводиться у звичайному (офлайн) режимі. У разі виробничої необхідності практика може відбуватися у дистанційному режимі (онлайн).

2. Мета та завдання екскурсійної практики

Метою екскурсійної практики є закріплення теоретичних знань та практичних навичок з розробки та проведення екскурсій, складання екскурсійного маршруту; засвоєння особливостей проведення різних видів екскурсій; розкриття диференційованого підходу до екскурсійного обслуговування.

Основні завдання екскурсійної практики:

- відвідування різних видів екскурсій, аналіз їх проведення професійними екскурсоводами;
- удосконалення практичних навичок самостійного створення екскурсії, складання загального та індивідуального тексту екскурсії,
- набуття навичок розробки маршруту екскурсії та його апробація в реальних умовах;

- опанування методичних прийомів показу, розповіді та руху під час екскурсії.

Завданням екскурсійної практики є формування таких компетентностей:

інтегральної компетентності:

- здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов;

загальних компетентностей:

- ЗК02 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- ЗК03 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;
- ЗК04 Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу;
- ЗК05 Прагнення до збереження навколишнього середовища;
- ЗК06 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК07 Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми;
- ЗК10 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- ЗК15 Здатність зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміння їх презентувати;
- ЗК16 Здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній і письмовій формах;

фахових компетентностей:

- ФУ17 Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності;
- ФК18 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ФК 23 Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту;
- ФК25 Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах;
- ФК34 Здатність до розробки та використання комплексу заходів, спрямованих на підвищення якості обслуговування у сфері туризму та рекреації;
- ФК 35 Здатність організовувати туристично-краєзнавчу діяльність з урахуванням історико-географічних особливостей туристичних дестинацій.

3. Програмні результати проходження екскурсійної практики

Проходження здобувачами екскурсійної практики має на меті досягнення таких програмних результатів навчання:

ПРН01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН06. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПРН07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПРН08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПРН09. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПРН11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПРН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПРН23. Зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати.

ПРН24. Використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній та письмовій формах.

ПРН26. Розробляти та застосовувати заходи, спрямовані на підвищення якості обслуговування у сфері туризму та рекреації.

ПРН27. Аналізувати особливості туристичних дестинацій та організовувати туристично-краєзнавчу діяльність.

Здобувачі повинні знати: нормативно-правові документи, що використовуються при розробці екскурсій; види екскурсій та принципи складання екскурсійних маршрутів; способи збору інформації та виділення основних та додаткових екскурсійних об'єктів; методи та прийоми екскурсійного обслуговування, враховуючи історико-географічні особливості туристичних дестинацій та специфіку різних категорій екскурсантів.

Здобувачі повинні вміти: використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, розробляти різні види екскурсій з урахуванням історико-географічних особливостей туристичних дестинацій і пізнавальних потреб екскурсантів, готувати контрольний та індивідуальний текст екскурсії, складати картки екскурсійних об'єктів і портфель екскурсовода, розробляти маршрут екскурсії, застосовувати спеціальні прийоми та методи проведення екскурсій; працювати в команді та самостійно, будувати ефективну взаємодію між членами групи та встановлювати комунікаційні зв'язки з іншими групами.

4. Структура практики, вимоги до учасників освітнього процесу під час практики

Проходження здобувачами вищої освіти екскурсійної практики проводиться згідно з ОП Туристичне обслуговування та графіком навчального процесу.

Екскурсійна практика складається з чотирьох етапів:

1. Підготовчий.
2. Відвідування різних видів екскурсій, ознайомлення з методичними прийомами ведення екскурсій професійними екскурсоводами.
3. Розробка та проведення власної екскурсії.
4. Підготовка звітної документації та захист звіту про проходження екскурсійної практики.

Здобувачі під час проходження екскурсійної практики ***зобов'язані***:

- вчасно прибути на практику, дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії, правил внутрішнього розпорядку та поведінки на практиці;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики;
- згідно з правилами оформляти щоденник практики та фіксувати спостереження;
- представити на кафедру у встановлений термін письмовий звіт і скласти залік.

Навчально-методичне керівництво практикою, а також контроль за виконанням програми практики здійснюється керівником навчальної і виробничої практики КНЛУ, деканом факультету туризму, бізнесу і психології та відповідальними за організацію практики від кафедри психології і туризму.

Груповим керівником практики призначається досвідчений науково-педагогічний працівник кафедри психології і туризму, який організовує проходження практики, проводить збори здобувачів вищої освіти для попереднього ознайомлення їх з програмою практики та переліком питань, які необхідно вирішити під час практики; надає інформацію здобувачам про особливості практики та місця її проходження; надає консультації з приводу оформлення звітної документації, приймає захист практики та виставляє підсумкову оцінку.

5. Зміст практики

Зміст екскурсійної практики відповідає поставленим меті та завданням. Практика проводиться у 4 етапи.

1. Підготовчий етап. Проведення організаційного семінару, під час якого керівник практики від кафедри ознайомлює здобувачів вищої освіти з метою та завданнями екскурсійної практики, правилами заповнення щоденника, проводить інструктаж з безпеки життєдіяльності. Здобувачі отримують індивідуальне завдання, яке мають виконати під час практики.

2. Відвідування різних видів екскурсій, ознайомлення з методичними прийомами ведення екскурсій професійними екскурсоводами.

Цей етап передбачає:

- відвідування різних видів екскурсій (оглядових, тематичних);
- аналіз екскурсій, проведених професійними екскурсоводами.

Здобувачі мають перейняти майстерність екскурсоводів, відстежити використані екскурсоводами методичні прийоми ведення екскурсії, дотримання техніки проведення екскурсії, виявити способи розкриття композиції (розміщення, послідовність і співвідношення структурних частин екскурсії: підтем основних питань, вступу та завершальної частини), оцінити мовлення екскурсовода. Виявити переваги та недоліки, пізнавально-виховну цінність проведеної екскурсії.

3. Розробка та проведення власної екскурсії.

Під час проходження практики здобувач виконує індивідуальне завдання – розробляє власну екскурсію та необхідну технологічну документацію до неї, а саме:

- контрольний та індивідуальний текст екскурсії;
- картки (паспорти) екскурсійних об’єктів (10 – 12 об’єктів), включених у маршрут екскурсії;
- схему маршруту екскурсії;
- елементи портфеля екскурсовода;
- список джерел та літератури за темою екскурсії.

Під час розробки власної екскурсії здобувачі також вивчають електронні веб-ресурси екскурсійних маршрутів, ознайомлюються з основними методами екскурсійного обслуговування та засвоюють їх, закріплюють знання щодо розробки технологічної карти екскурсії.

Завданнями цього етапу також є:

- навчитися презентувати «асортимент» екскурсійних продуктів;
- засвоїти правила поведінки у роботі з клієнтами;
- навчитися доброзичливо, тактовно, толерантно і дипломатично відповідати на запитання екскурсантів;
- засвоїти методичні прийоми розробки та ведення екскурсії, презентації віртуальної екскурсії.

На цьому етапі практиканти мають провести розроблені екскурсії, застосовуючи основні технологічні прийоми та методи. За необхідності можуть бути створені міні-групи для виконання індивідуального завдання.

4. Підготовка звітної документації та захист звіту про проходження екскурсійної практики.

Звітною документацією практики є щоденник практики і звіт про проходження екскурсійної практики, який містить технологічну документацію екскурсії, розроблену здобувачем вищої освіти.

Під час проходження екскурсійної практики здобувач веде щоденник практики. Вимоги до ведення щоденника такі:

- у щоденнику здобувач щодня записує усе, що він зробив за день для виконання поставлених завдань і календарного графіка проходження практики;
- щоденник має бути акуратно оформлений і разом зі звітом про проходження екскурсійної практики поданий на кафедру у встановлені терміни;
- без заповненого щоденника здобувач до захисту практики не допускається.

Звіт здається у друкованому вигляді. Основні складові частини звіту такі:

1) титульний аркуш;

2) зміст (містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів);

3) вступ;

4) основна частина – технологічна документація екскурсії;

5) висновки;

6) список використаних джерел і літератури.

Обсяг звіту має складати до 30 – 35 друкованих сторінок тексту.

До захисту звіту про проходження екскурсійної практики допускаються здобувачі, які виконали всі завдання практики та вчасно подали на перевірку звітну документацію практики згідно з графіком.

6. Контроль результатів діяльності здобувачів-практикантів

Система модульно-рейтингового контролю результатів проходження екскурсійної практики здобувачів вищої освіти передбачає оцінювання таких складників:

№№	Вид роботи	Кількість балів
1.	Розробка технологічної документації екскурсії	50
2.	Проведення екскурсії або презентація віртуальної екскурсії	30
3.	Ведення та оформлення щоденника практики	10
4.	Захист звіту з практики	10

Критерії оцінювання технологічної документації екскурсії, розробленої здобувачем

	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Технологічна документація екскурсії представлена у повному обсязі, підготовлена та оформлена якісно.	46 – 50
2.	Технологічна документація екскурсії представлена у повному обсязі, але є неточності в її оформленні.	41 – 45
3.	Технологічна документація екскурсії представлена недостатньо повно. Є незначні помилки в оформленні.	31 – 40
4.	Технологічна документація екскурсії представлена недостатньо повно. Є помилки в складанні основних документів, помилки в оформленні.	16 – 30
5.	Технологічна документація екскурсії складена з грубими помилками, оформлена неякісно.	1 – 15
6.	Технологічна документація екскурсії не представлена.	0

Критерії оцінювання проведення екскурсії

	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Під час проведення екскурсії здобувач демонструє відмінні знання методичних прийомів та технік екскурсійного обслуговування, застосовує їх на практиці. Досконало володіє індивідуальним текстом екскурсії. Вільно спілкується з екскурсантами. Маршрут екскурсії складено з дотриманням всіх вимог.	26 – 30
2.	Під час проведення екскурсії здобувач демонструє знання методичних прийомів та технік екскурсійного обслуговування, але застосовує їх на практиці невпевнено. Володіє індивідуальним текстом екскурсії, проте у спілкування з екскурсантами проявляє робкість та скованість. Маршрут екскурсії складено з дотриманням всіх вимог.	21 – 25
3.	Здобувач демонструє знання деяких методичних прийомів та технік екскурсійного обслуговування, застосовує їх не завжди вдало. Знає індивідуальний текст екскурсії, проте не дає відповіді на запитання екскурсантів. Переходи між екскурсійними об’єктами затяжні. Маршрут екскурсії побудований не зовсім вдало.	16 – 20
4.	Здобувач майже не застосовує методичні прийоми та техніки екскурсійного обслуговування, обмежується лише деякими з них. Володіє індивідуальним текстом екскурсії недостатньо. Маршрут екскурсії побудований нелогічно.	6 – 15

5.	Здобувач не володіє методичними прийомами та техніками ведення екскурсії. Індивідуальний текст екскурсії знає поверхово. Маршрут екскурсії складено з грубими помилками.	1 – 5
6.	Здобувач не провів вчасно екскурсію без поважних причин.	0

Критерії оцінювання ведення та оформлення щоденника екскурсійної практики

	Критерії оцінювання	**Кількість балів**
1.	Щоденник практики оформлений акуратно, містить докладний опис кожного дня проходження практики.	9 – 10
2.	Щоденник містить записи основних видів робіт, що виконувалися, проте недостатньо докладно та змістовно.	6 – 8
3.	Записи в щоденнику несистематичні, виклад основних робіт під час практики занадто стислий.	3 – 5
4.	Щоденник оформлений неакуратно, майже не містить записів основних видів робіт під час практики.	1 – 2
5.	Щоденник відсутній.	0

Форма підсумкового контролю – залік.

Умови допуску до заліку – вчасна підготовка звітної документації про проходження екскурсійної практики (звіту та щоденника практики) та представлення її керівнику практики на перевірку згідно з графіком.

Критерії оцінювання захисту звіту з екскурсійної практики

	Критерії оцінювання	**Кількість балів**
1.	Здобувач вільно володіє програмою практики; цілісно, системно, у логічній послідовності дає відповідь на поставлені запитання.	9 – 10
2.	Здобувач орієнтується у програмі кожного етапу практики в цілому, чим підтверджує її виконання; дає відповіді на всі запитання з програми практики, проте допускається незначних помилок.	6 – 8
3.	Під час захисту здобувач недостатньо орієнтується у програмі практики, допускає у відповідях на запитання неточності та помилки.	1 – 5
4.	Здобувач на захист звіту не з’явився.	0

Підсумкова оцінка складається з суми балів за самостійну роботу здобувача та захисту звіту з практики. Максимальна кількість балів – 100.

Підсумковий рейтинговий бал здобувача вищої освіти

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЄКТС	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	зараховано
82-89	B	
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	
0-59	FX	не зараховано
не з`явився		

Здобувачі, які без поважних причин не пройшли екскурсійну практику, або результати її проходження були незадовільними, підлягають відрахуванню з Університету за невиконання індивідуального навчального плану.

7. Підбиття підсумків практики

Результати проходження екскурсійної практики обговорюються та затверджуються на засіданні кафедри психології і туризму. Керівник готує та оприлюднює звіт, у якому відображає якісні та кількісні характеристики підсумків проходження практики.

Обов'язковою вимогою підбиття підсумків практики є опитування здобувачів-практикантів щодо ефективності організації та проведення практики, яке проводить керівник практики. Результати опитування є підставою для розроблення заходів, спрямованих на підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з туристичного обслуговування.

8. Рекомендовані джерела

На практиці і під час самостійної роботи здобувачів використовуються опорні конспекти лекцій фахових дисциплін, навчальні посібники, підручники, навчально-методичні посібники з дисциплін «Організація екскурсійної діяльності», «Організація туристичних подорожей». Також рекомендується використовувати такі джерела:

Галасюк, С. С., & Нездоймінов, С. Г. (2016). *Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності: навчальний посібник*. Друге видання, доповнене і доопрацьоване. ОЛДІ-ПЛЮС.

Кіптенко, В. К., & Малиновська, О. Ю. (2018). *Організація екскурсійних послуг. Підручник.* ОЛДІ-ПЛЮС.

Король, О. Д. (2015). *Організація екскурсійного обслуговування в туризмі: Навчальний посібник.* Сучава, Сучавський університет.

Любіцева, О. О. (2003). *Методика розробки турів: Навчальний посібник.* Альтерпрес.

Негодченко, В. О. (Ред.) (2022). *Екскурсологія : підручник.* Каравела.

Додаткові ресурси

1. Екскурсії в Києві. URL: http://toursdekiev.com.ua/uk/tours
2. Екскурсії по Києву. URL: http://primetour.ua/uk/excursions/kiev/Kiev-stolitsa-Ukrainyi.html
3. Екскурсії по Україні. URL: https://etnosvit.com/uk/ukraine.html
4. Одноденні екскурсії. Відпочинок в Україні. URL: https://anga.ua/excursion/
5. Тури по Україні. URL: https://kraina-ua.com/ua/tours/tours-ukraine

9. Зразки документації

Зразок титульної сторінки звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології
Кафедра історії і туризму

ЗВІТ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ ЕКСКУРСІЙНОЇ ПРАКТИКИ

здобувача вищої освіти ІІ курсу
групи _____
спеціальності J3 Туризм та рекреація
освітньої програми
Туристичне обслуговування

П І Б

Керівник практики:
_____

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

КИЇВ – 20___

Зразок оформлення змісту

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП 3

1. Контрольний та індивідуальний текст екскурсії 4

2. Схема маршруту екскурсії 25

3. Картки екскурсійних об’єктів… 27

4. Складові портфеля екскурсовода 32

ВИСНОВКИ 35

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 37

КАРТКА ЕКСКУРСІЙНОГО ОБ’ЄКТА

1. Назва об’єкта (історична та сучасна), у т.ч. колишнє і теперішнє його призначення.

2. Місцезнаходження об’єкта, його адреса, під’їзди та підходи до нього.

3. Опис об’єкта (коротка зовнішня характеристика, його розміри, дата створення, з яких матеріалів виготовлений, текст меморіальних написів на пам'ятці чи меморіальній дошці та ін.).

4. Історичні події та персоналії, пов’язані з об’єктом (дати, короткий опис і біографічні відомості).

5. Збереженість об’єкта та можливості огляду (стан об’єкта і прилеглої території, обмеження щодо його відвідування та огляду).

6. У яких тематичних екскурсіях пам’ятка може бути використана.

7. Джерела відомостей (основна література, де описаний об’єкт і пов’язані з ним події, архівні дані та ін.).

8. Дата складання картки, прізвище й посада укладача.

9. Додаткові дані (за необхідності).

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет туризму, бізнесу і психології

Кафедра історії і туризму

ЩОДЕННИК

екскурсійної практики

здобувача вищої освіти ІІ курсу
групи _____
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
спеціальність J3 Туризм та рекреація
освітня програма Туристичне обслуговування

_____

(*прізвище, ім'я, по батькові)*

Київ – 20___

Календарний графік проходження практики

№№	Назва робіт	Тижні проходження практики		Відмітки про виконання
		1	2	

Робочі записи під час практики

Дата _____

Дата _____

Дата _____

Висновок керівника практики

про проходження практики здобувачем вищої освіти

Дата складання заліку
„____”_____20___року

Оцінка:

за національною шкалою_____
(словами)

кількість балів _____
(цифрами і словами)

за шкалою ЄКТС _____

Керівник практики від КНЛУ _____ _____
(підпис)

Приклади оформлення
списку використаних джерел
Зразки оформлення списку використаних джерел
відповідно до вимог APA стилю

НАУКОВІ СТАТТІ	
Тип статті	**Зразки оформлення**
Стаття, якій присвоєно DOI	Автор, А. А., & Автор, Б. Б. (рік видання). Назва статті. *Назва Журналу, номер випуску* (номер), сторінки статті. https://doi.org/
Один автор	Харченко, С. В. (2019). Мовне оформлення реєстрів зелених насаджень (цінних рослин) парків і скверів як різновиду довідкових видань. *Міжнародний філологічний часопис*, *10*(3), 52 – 60. https://doi.org/10.31548/philolog2019.03.052
Два автора	Стародубцев, А. А., & Стебелєв, А. М. (2019). Теоретико-правовий аналіз етичних засад адвокатської діяльності. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право», 7*(2), 90 – 96. https://doi.org/10.26565/2075-1834-2019-28-11
3 або більше авторів	Wolchik, S. A., West, S. G., Sandler, I. N., & Griffin, W. A. (2000). An experimental evaluation of theory-based mother and mother-child programs for children of divorce. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 68*(5), 843 – 856. https://doi.org/10.1037//0022-006X.68.5.843
Стаття, для якої DOI не присвоєно, але є URL-адреса	Автор, А. А., & Автор, Б. Б. (рік публікації). Назва статті. *Назва Журналу, номер випуску*(номер), сторінки статті. http:// Trankle, S. A., & Haw, J. A. (2009). Predicting Australian health behaviour from health beliefs. *Electronic Journal of Applied Psychology, 5*(2), 9 – 17. http://ojs.lib.swin.edu.au/index.php/ejap/
КНИГИ ТА ЧАСТИНИ (РОЗДІЛИ) КНИГИ	
Тип книги	**Зразки оформлення**
Книга з автором (авторами)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги*. Видавництво. Кормишкін, Ю. А. (2018). *Бізнес-інфраструктура аграрного підприємництва*. МНАУ. Врублевська, О. О., Катеруша, Г. П., & Гончарова, Л. Д. (2013). *Кліматологія*. Екологія.
Книга з автором (авторами) і редактором	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Ініціали Прізвище редактора, Ред.). Видавництво. Shakespeare, W. W. (2007). *Complete works* (J. W. Bate & E. W. Rasmussen, Eds.). Modern Library.
Книга без зазначення автора (з редактором)	Прізвище, Ініціали редактора (редакторів). (Ред.). (Рік). *Назва книги*. Видавництво. Роговий, Ю. А. (Ред.). (2014). *Українознавство*.

	Проспект.
Перекладена книга	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Ініціали Прізвище перекладача, Пер.). Видавництво. (Оригінал опубліковано рік опублікування оригіналу р.) Мандзоні, А. А. (2009). *Заручені* (П. А. Соколовський, Пер.). Фоліо. (Оригінал опубліковано 1823 р.)
Перевидання книги	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (номер видання). Видавництво. Лукашевич, В. М. (2007). *Глобалістика* (2-ге вид.). Новий Світ.
Окремий том (частина багатотомного видання)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги* (Т. номер тому). Видавництво. Комарницька, Т. К., & Комісаров, К. Ю. (2012). *Сучасна японська літературна мова* (Т. 2). Видавничий дім Дмитра Бураго. *Якщо том, на який потрібно послатися, має окрему власну назву, використовуйте такий шаблон:* Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). *Назва книги: Т. номер тому. Назва тому*. Видавництво. Войтович, Л. А., & Овсінський, Ю. А. (2017). *Історія війн і військового мистецтва: Т. 1. Від зачатків військової організації до професійних найманих армій (бл. 3060 р. до Христа — початок XVI ст.).* Фоліо.
Частина (розділ) книги	Прізвище, Ініціали автора (авторів). Назва частини книги. У Ініціали Прізвище редактора (Ред.), *Назва книги* (с. сторінки). Видавництво. Іваненко, О. М. (2016). Особливості міжнародного морського права. У О. Г. Артюх (Ред.), *Міжнародне право* (с. 24 – 36). Правнича спілка. Woll, B., & Adam, R. (2012). Sign language and the politics of deafness. In M. Martin-Jones, A. Blackledge, & A. Creese (Eds.), *The Routledge handbook of multilingualism* (pp. 100 – 115). Routledge.
ІНШІ ДЖЕРЕЛА	
Тип джерела	**Зразки оформлення**
Опублікована дисертація	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Тип роботи, Університет]. База даних. http:// Корхова, М. М. (2015). *Продуктивність сортів пшениці м'якої озимої залежно від строків сівби та норм висіву в умовах Південного Степу України* [Дис. канд. с.-г. наук, Миколаївський національний аграрний університет]. Інституційний репозитарій Миколаївського національного аграрного університету. http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2677 Moss, C. L. (2015). *Expanded internet art and the informational milieu* (Publication No. 3740855) [Doctoral dissertation, New York University]. PQDT Open. https://pqdtopen.proquest.com/doc/1753118023.html?FMT=AI
Неопублікована дисертація	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Неопубл. тип роботи]. Університет.

	Лісовський, С. А. (2004). *Економіко-географічні засади збалансованого розвитку України* [Неопубл. дис. д-ра геогр. наук]. Інститут географії Національної академії наук України. Aragon, L. (2003). *Factors to consider when selecting paraprofessionals for participation in a teacher preparation program* [Unpublished doctoral dissertation]. University of Colorado at Denver.
Автореферат	Прізвище, Ініціали автора. (Рік). *Назва роботи* [Автореф. тип роботи, Університет]. База даних. http:// Заїнчківська, І. П. (2020). *Етнорелігійні виміри творчої спадщини І. Огієнка* [Автореф. дис. канд. філос. наук, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова]. ENPUIR. http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/28228 Ковалинська, І. В. (2011). *Формування загальнокультурної компетенції майбутніх фахівців технічного профілю в процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу* [Автореф. дис. д-ра пед. наук, Хмельницький національний університет]. Інституційний репозиторій Київського університету імені Бориса Грінченка. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5743
Матеріали конференцій (тези)	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Рік). Назва доповіді. У Ініціали Прізвище редактора (Ред.), *Назва збірника конференції* (с. сторінки). Видавництво. http:// Батрак, А. К. (2015). До питання про мораторій на відчуження земельних ділянок. У Д. В. Санніков, І. В. Ігнатенко, А. П. Гетьман, М. В. Шульга (Ред.), *Перші кроки в науці земельного, аграрного та екологічного права* (с. 42 – 45). Видавництво Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. http://nauka.nlu.edu.ua/download/zemelnoe2015.pdf Мартинюк, Д. (2020). Вихід біетанолу з урожаю зерна сортів пшениці озимої залежно від видів, норм і строків застосування азотних добрив. У П. Ясній, Б. Андрушків, О. Ляшук, І. Стадник, А. Довгань, А. Криськов, В. Андрійчук, А. Лупенко, С. Лупенко, І. Луців, М. Михайлишин, М. Пилипець, В. Ніконенко, Р. Рогатинський, П. Стухляк, М. Паламар, Н. Кирич, М. Підгурський, М. Приймак, … М. Петрик (Ред.), *Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання* (с. 67 – 68). Видавництво Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. http://tntu.edu.ua/storage/pages/00000808/zbirnyk_2020.pdf
Словник / енциклопедія	Прізвище, Ініціали редактора. (Рік). *Назва словника*. Видавництво. Літинський, В. В. (Ред.). (2001). *Геодезичний*

	енциклопедичний словник. Євросвіт.
Словникова стаття	Прізвище, Ініціали автора (авторів). Назва статті. У Ініціали Прізвище редактора(ів) (Ред.), *Назва словника* (с. сторінка). Видавництво. Русин, М. І. (2001). Висота ортометрична. У В. М. Літинський (Ред.), *Геодезичний енциклопедичний словник* (с. 63). Євросвіт.
Закон (акт)	Americans With Disabilities Act of 1990, 42 U.S.C. § 12101 et seq. (1990). https://www.ada.gov/pubs/adastatute08.htm Закон України «Про відпустки» № 504/96-ВР (2020). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою підвищення спроможності системи охорони здоров'я України протидіяти поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» № 587-IX (2020, 22 травня). *Відомості Верховної Ради України*, (22), 19.
Архівний документ	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Дата). [Опис документа]. Назва колекції або фонду (Реквізити розташування документа), Назва архіву, Місто, Країна. Кобилянська, О. Ю. (1919, 9 листопада). [Лист до Микити Шаповала]. Ф. 3563 «Шаповал Микита Юхимович (1882–1932) – політичний і державний діяч, член ЦК УПСР, міністр пошт і телеграфу УНР, міністр земельних справ Директорії УНР, доктор соціології Українського соціологічного інституту в м. Празі, УГА в м. Подебрадах» (Оп. 1, Спр. 169, Арк. 4 – 5), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна. *Постанова про проголошення незалежності України*. (1991, 24 серпня). Ф. 1 "Верховна Рада України, мм. Харків, Київ" (Оп. 16, Спр. 4630, Арк. 1), Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, Київ, Україна.
Сайт	Прізвище, Ініціали автора (авторів). (Дата опублікування). *Назва матеріалу або сторінки*. Назва сайту. http:// Khemis, S. B. (2020, June 1). *Is Deno the Node. JS killer?* Medium. https://medium.com/javascript-in-plain-english/is-deno-the-nodejs-killer-5fdf903191f7 *Якщо матеріал на сайті регулярно оновлюється або передбачає можливість регулярних оновлень (наприклад, онлайн-мапа, профіль у соціальній мережі тощо), слід також зазначати дату звернення:* Gismeteo. (б. д.). *Погода у Києві сьогодні*. Взято 11 червня 2020 з https://www.gismeteo.ua/ua/weather-kyiv-4944/
Онлайн-відео	Автор. (Дата). *Назва відео* [Відео]. Назва сайту. https:// Вацко Live. (2021, 20 червня). *Ярмоленко — повернення до Динамо, кар'єра тренера та ставлення до Луческу. Друга частина* [Відео]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=cWoqj9vz6wA